

plan na dziś:

formalne i pozaformalne warunki poprawności podziału logicznego
 klasyfikacja
 strukturalny podział definicji: równościowe (klasyczne i nieklasyczne) – nierównościowe
 funkcjonalny podział definicji: sprawozdawcze – projektujące (konstrukcyjne i regulujące)
 stylizacje definicji
 błędy definiowania: niezgodność zakresów, *ignotum per ignotum*, błędne koła

Większość dzisiejszych zadań pochodzi z książek: „Logika praktyczna” Z. Ziemińskiego i „Kultura logiczna w przykładach” T. Hołówny.

1. Określ, czy następujące podziały logiczne zakresu nazwy „osoba zarabiająca do 10.000 zł włącznie” są czy nie są poprawne. Odpowiedź uzasadnij.
 - (a) osoby zarabiające do 500,00 zł włącznie, osoby zarabiające do 5500,00 zł włącznie, osoby zarabiające do 10.000,00 zł włącznie;
 - (b) osoby zarabiające do 500,00 zł włącznie, osoby zarabiające od 501,00 do 1500,00 zł włącznie, osoby zarabiające od 1501,00 do 10.000,01 zł włącznie;
 - (c) osoby zarabiające do 500,00 zł włącznie, osoby zarabiające od 500,01 do 1500,00 zł włącznie, osoby zarabiające od 1500,01 do 10.000,00 zł włącznie;
 - (d) osoby zarabiające do 500,00 zł włącznie, osoby zarabiające od 500,01 do 1500,00 zł włącznie, pozostali.
2. Przeprowadź klasyfikację zakresu nazwy „figura geometryczna”.
3. Dlaczego poniższe nie są podziałami logicznymi?
 - (a) Do stosunków między zakresami nazw zaliczamy: zamienność, nadrzędność, podrzędność i krzyżowanie.
 - (b) Rower składa się z kół, ramy, siodełka, kierownicy i wyposażenia uzupełniającego.
4. Wskaż definicje sprawozdawcze, regulujące i konstrukcyjne wśród następujących:
 - (a) Mianem „żon” określam te respondentki, które najwyżej cenią sobie silną więź emocjonalną z towarzyszem życia.
 - (b) W żargonie myśliwskim „farba” oznacza krew.
 - (c) Niech „apteka” znaczy tyle, co „sklep, w którym sprzedaje się wyłącznie lekarstwa i środki opatrunkowe”.
 - (d) Według mnie prawicowiec to człowiek, który uważa, że każdy otrzymuje to, na co sobie zasłużył.
 - (e) Miano „wykształcenia” należałoby nadać temu, co zostaje w naszym umyśle, kiedy już zapomnimy wszystko, co musieliśmy wkuwać w szkołach różnych szczebli.
 - (f) „Spotrzebować coś” w gwarze północnej Wielkopolski znaczy „zużyć”.
 - (g) O sadzie trzeba mówić wtedy, gdy dany teren pokrywają wyłącznie drzewa owocowe.
 - (h) Za „właściwy strój męski” w sieci naszych nadmorskich restauracji uważamy założenie koszuli, długich spodni oraz butów.
5. Zbuduj klasyczną definicję regulującą pojęcia „duże miasto” i sformułuj ją w trzech możliwych stylizacjach.
6. Określ stylizacje definicji z zadania 4.
7. Wskaż definiendum, łącznik i definiens w definicji: „Poręczycielem osoby A za dług B wobec osoby C jest taka osoba, która zobowiązała się uiścić osobie C dług B w przypadku, gdyby osoba A długu w terminie nie uiściła.”
8. Wskaż definicje równościowe (klasyczne i nieklasyczne) oraz nierównościowe wśród poniższych:
 - (a) „Psozny” znaczy to samo, co „swawolny”.
 - (b) Przez „zboże” należy rozumieć: żyto, pszenicę, proso, owies, jęczmień, kukurydzę i grykę.
 - (c) Aby być osobą pełniącą funkcję publiczną należy spełniać dwa warunki: robić coś, co jest finansowane ze środków publicznych oraz robić to w ramach obowiązków, które określa stosowna ustawa.

- (d) Biegła stenografka jest to osoba, która pisze co najmniej 10 znaków na minutę.
- (e) Wybitny architekt jest zwycięzcą większości konkursów na projekty.
- (f) „Zawziętymi” nazywamy tych, którzy nie ustają w swych wysiłkach nawet wtedy, gdy zapomnieli już ich celu.

9. Zbadaj poprawność następujących definicji sprawozdawczych:

- (a) Kawaler jest to nieżonaty człowiek płci męskiej.
- (b) Kawaler jest to nieżonaty dorosły mężczyzna.
- (c) Prostokąt jest to czworobok o równych przekątnych.
- (d) Prostokąt jest to czworobok, którego każde dwa sąsiadujące boki są prostopadłe.
- (e) Przez iloraz inteligencji rozumiemy wynik podzielenia tzw. wieku umysłowego człowieka przez jego wiek chronologiczny.
- (f) Podnieta zmysłowa jest to to, na co reagujemy zmysłowo jako na podniętę.
- (g) Potomek osobnika A jest to dziecko osobnika A lub potomek dziecka osobnika A.
- (h) Potomek osobnika A jest to dziecko osobnika A lub dziecko potomka osobnika A.

10. Oceń poprawność definicji:

- (a) „Postępowanie konsekwentne” to postępowanie, oparte na ściśle określonych zasadach.
- (b) Improwizuje ktoś, kto układa wiersz, wygłasza mowę albo komponuje utwór muzyczny na poczekaniu, bez uprzedniego przygotowania.
- (c) Stereotypami nazywamy fałszywe, niepoehlebne uogólnienia dotyczące pewnych grup społecznych.
- (d) Lampy fluorescencyjne to lampy emitujące światło w wyniku fluorescencji luminoforów.
- (e) Jeżeli osoba *O* wygłasza zdanie, które uważa za fałszywe, to osoba *O* kłamie.
- (f) Sędzia to osoba uprawniona do wydawania wyroków sądowych.
- (g) Wyrok sądowy to orzeczenie, wydawane przez sędziego.
- (h) Wybuch to właściwość przedmiotów, polegająca na podatności na eksplozję.

11. Zaproponuj definicje regulujące, które precyzowałyby znaczenia następujących wyrażeń:

„rodzina wielodzietna”, „gra hazardowa”, „nonsens”, „błąd”, „nienaturalny”, „kultowy”, „środowiska opiniotwórcze”, „prezent który można wręczyć lekarzowi w ramach okazywania wdzięczności, a który nie będzie łapówką”.

12. Znajdź *genus proximum* dla desygnatów wyrażeń: „kłamstwo”, „rówieśnictwo”, „zemsta”, „utopia”, „strumień”, „argumentacja”, „slogan”.

13. Zbuduj (w możliwie potocznej polszczyźnie) definicje sprawozdawcze wyrażeń: „owoc”, „słońce”, „krata”, „prze-strzeń”, „strategia”, „gorączka”, „alkohol”.